

ประกาศคณะกรรมการคุ้มครองพันธุ์พืช
เรื่อง ประกาศคำขอจดทะเบียนพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น
ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒
ฟักทอง พันธุ์ไข่เน่าน่าน 1 และพันธุ์ไข่เน่าน่าน 2

ด้วยกรมวิชาการเกษตร ได้รับคำขอจดทะเบียนพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น ที่ยื่นโดยองค์การบริหารส่วนตำบลบัวใหญ่ ในนามของชุมชนฟักทองไข่เน่าน่าน ตำบลบัวใหญ่ อำเภอน่าน้อย จังหวัดน่าน เพื่อขอรับหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น จำนวน ๒ รายการ ดังนี้

๑. ฟักทอง พันธุ์ไข่เน่าน่าน 1
๒. ฟักทอง พันธุ์ไข่เน่าน่าน 2

กรมวิชาการเกษตร ได้ตรวจสอบคำขอ แห่ส่งกำเนิด และคุณสมบัติของฟักทองทั้งสองพันธุ์ คือ พันธุ์ไข่เน่าน่าน 1 และพันธุ์ไข่เน่าน่าน 2 ที่ขอจดทะเบียนเป็นพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ หลักฐานและรายละเอียดที่เกี่ยวข้องดังกล่าว ถูกต้องตามกฎหมายกระทรวงว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการขึ้นทะเบียนชุมชน และหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการจดทะเบียนพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๙

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๙ วรรคสอง แห่งกฎหมายกระทรวงว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการขึ้นทะเบียนชุมชน และหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการจดทะเบียนพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๙ คณะกรรมการคุ้มครองพันธุ์พืชจึงให้ประกาศคำขอจดทะเบียนพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น จำนวน ๒ รายการ โดยมีรายละเอียดคำขอตามรายการที่แนบท้ายประกาศนี้

หากมีชุมชนใดเห็นว่าชุมชนของตนมีสิทธิในพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่นดีกว่าชุมชนที่ขอจดทะเบียนพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น หรือเห็นว่าคำขอจดทะเบียนพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่นดังกล่าว ไม่ชอบด้วยกฎหมายกระทรวงว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการขึ้นทะเบียนชุมชน และหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการจดทะเบียนพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๙ สามารถยื่นคำคัดค้านต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ณ กลุ่มวิจัยการคุ้มครองพันธุ์พืช กองคุ้มครองพันธุ์พืช กรมวิชาการเกษตร จตุจักร กรุงเทพมหานคร ๑๐๙๐๐ โทรศัพท์ ๐ ๒๙๔๐ ๗๒๑๔ ภายในกำหนดเวลาเก้าสิบวันนับแต่วันประกาศเป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๒๒ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๙

(นายวิณะโรจน์ ทรัพย์ส่งสุข)

ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ประธานกรรมการคุ้มครองพันธุ์พืช

รายละเอียดคำขอจดทะเบียนพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่นของฟักทองพันธุ์ไข่เน่าน่าน 1

ฟักทอง (*Cucurbita moschata* Duchesne)

1. เลขที่คำขอ : 004/2567 วันที่ยื่นคำขอ : 27 มิถุนายน 2567

2. ชื่อผู้ขอ : นายอรุณ พรหมภระ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบัวใหญ่

ในนามชุมชนฟักทองไข่เน่าน่าน

3. ชื่อพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น : ไข่เน่าน่าน 1

4. รายละเอียดที่มาของพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น :

ชุมชนฟักทองไข่เน่าน่าน ได้มีการเก็บรวบรวมพันธุ์และใช้ประโยชน์จากฟักทองไข่เน่ามามากกว่า 50 ปี ต่อมาในปี 2562 ชุมชนฟักทองไข่เน่าน่าน จังหวัดน่าน ร่วมกับ สถาบันวิจัยเทคโนโลยีเกษตร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ร่วมกับ สถาบันการจัดการเทคโนโลยีและนวัตกรรมเกษตร (สท.) สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) เกษตรกรผู้ปลูกฟักทองจังหวัดน่าน ได้รวบรวมพันธุ์พืชมรดกตกทอด ฟักทองพันธุ์ไข่เน่า จำนวน 37 สายพันธุ์ ของจังหวัดน่าน และร่วมกันคัดเลือกลักษณะฟักทองพันธุ์ไข่เน่าที่มีลักษณะตรงตามพันธุ์ดั้งเดิมมากที่สุดได้ 1 สายพันธุ์ คือ ฟักทองพันธุ์ไข่เน่า เบอร์ 6 (CM0420-1) มีลักษณะ เนื้อหนา สีเนื้อเหลืองเขียว ค่าเฉลี่ยน้ำหนักผล 3.7 กิโลกรัม ลักษณะผลกลมแป้น เมื่อวันที่ 22 ตุลาคม 2562 ณ วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรอินทรีย์ตำบลบัวใหญ่ อำเภอนาน้อย จังหวัดน่าน

จากนั้น ระหว่างเดือนตุลาคม 2563 ถึง กุมภาพันธ์ 2564 ได้นำฟักทองพันธุ์ไข่เน่า เบอร์ 6 (CM0420-1) คัดเลือกสายพันธุ์ ชั่วที่ 1 ณ แปลงของนางสาวหทัยภัทร ชูศรีทอง อำเภอนาน้อย จังหวัดน่าน โดยนำฟักทองพันธุ์ไข่เน่า เบอร์ 6 (CM0420-1) ปลูกจำนวน 50 ต้นต่อสายพันธุ์ คัดเลือกต้นที่สมบูรณ์และมีดอกเพศเมียดอกทำการผสมตัวเองในต้นที่คัดเลือก จำนวน 2-3 ดอกต่อต้น เก็บเกี่ยวผลผลิตได้ 50 ผล คัดเลือกผลที่สมบูรณ์ และมีลักษณะตรงตามพันธุ์ที่ต้องการ จำนวน 2 เบอร์ จึงจัดเตรียมเมล็ดเพื่อปลูกคัดเลือกพันธุ์ฟักทอง พันธุ์ไข่เน่าน่าน เบอร์ 1 และพันธุ์ไข่เน่าน่าน เบอร์ 2 ปลูกในชั่วที่ 2 ต่อไป

การพัฒนาปรับปรุงพันธุ์ฟักทองพันธุ์ไข่เน่าน่าน 1

ทำการปลูกฟักทองพันธุ์ไข่เน่าน่าน เบอร์ 1 ชั่วที่ 2 ณ แปลงของนางสาวหทัยภัทร ชูศรีทอง อำเภอนาน้อย จังหวัดน่าน ระหว่างเดือนสิงหาคม ถึง ธันวาคม 2564 ปลูกจำนวน 50 ต้นต่อสายพันธุ์ คัดเลือกต้นที่สมบูรณ์และมีดอกเพศเมียดอกทำการผสมตัวเองในต้นที่คัดเลือก จำนวน 2-3 ดอกต่อต้น เก็บเกี่ยวผลผลิต ได้ 50 ผล คัดเลือกผลที่มีความสมบูรณ์ และมีลักษณะตรงตามพันธุ์ที่ต้องการ และจัดเตรียมเมล็ดเพื่อปลูกคัดเลือกพันธุ์ในชั่วที่ 3 ต่อไป และจากการประชุมหารือร่วมกันของกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดน่าน เมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2564 ได้ร่วมกันตั้งชื่อฟักทองว่าพันธุ์ไข่เน่าน่าน 1

ทำการปลูกคัดเลือกฟักทองพันธุ์ไชน่านาน 1 ชั่วโมง 3 ณ แปลงของนางสาวหทัยภัทร ชูศรีทอง อำเภอนาน้อย จังหวัดน่าน ระหว่างเดือนธันวาคม 2564 ถึง เมษายน 2565 ปลูกจำนวน 50 ต้นต่อสายพันธุ์ คัดเลือกต้นที่สมบูรณ์และมีดอกเพศเมียดอก ทำการผสมตัวเองในต้นที่คัดเลือก จำนวน 2-3 ดอกต่อต้น เก็บเกี่ยวผลผลิตได้ 50 ผล และคัดเลือกผลที่มีความสมบูรณ์ และมีลักษณะตรงตามพันธุ์ที่ต้องการ และจัดเตรียมเมล็ดเพื่อปลูกคัดเลือกพันธุ์ในช่วงที่ 4 ระหว่างเดือนกรกฎาคม ถึง ตุลาคม 2565

ทำการปลูกคัดเลือกฟักทองพันธุ์ไชน่านาน 1 ชั่วโมง 4 ณ แปลงของนางสาวหทัยภัทร ชูศรีทอง อำเภอนาน้อย จังหวัดน่าน ระหว่างเดือนกรกฎาคม ถึง ตุลาคม 2565 ปลูกจำนวน 50 ต้นต่อสายพันธุ์ คัดเลือกต้นที่สมบูรณ์และมีดอกเพศเมียดอก ทำการผสมตัวเองในต้นที่คัดเลือก จำนวน 2-3 ดอกต่อต้น เก็บเกี่ยวผลผลิตได้ 50 ผล คัดเลือกผลที่มีความสมบูรณ์ และมีลักษณะตรงตามพันธุ์ที่ต้องการ และจัดเตรียมเมล็ดเพื่อปลูกคัดเลือกพันธุ์ ในช่วงที่ 5 ระหว่างเดือนธันวาคม 2565 ถึง เมษายน 2566

ทำการปลูกคัดเลือกฟักทองพันธุ์ไชน่านาน 1 ชั่วโมง 5 ณ แปลงของนางสาวหทัยภัทร ชูศรีทอง อำเภอนาน้อย จังหวัดน่าน ระหว่างเดือนธันวาคม 2565 ถึง เมษายน 2566 ปลูกจำนวน 50 ต้นต่อสายพันธุ์ จากนั้นคัดเลือกต้นที่สมบูรณ์และมีดอกเพศเมียดอก ทำการผสมตัวเองในต้นที่คัดเลือก จำนวน 2-3 ดอกต่อต้น เก็บเกี่ยวผลผลิตได้ 50 ผล คัดเลือกผลที่มีความสมบูรณ์ และมีลักษณะตรงตามพันธุ์ที่ต้องการ จึงตั้งชื่อพันธุ์ว่า “ฟักทองพันธุ์ไชน่านาน 1”

ทำการปลูกฟักทองพันธุ์ไชน่านาน 1 ชั่วโมง 6 ณ แปลงของนางสาวหทัยภัทร ชูศรีทอง อำเภอนาน้อย จังหวัดน่าน ระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2566 ถึง มีนาคม 2567 จำนวน 400 ต้น เพื่อผลิตเมล็ดพันธุ์สำหรับขยายเมล็ดพันธุ์ปลูกในชุมชนกลุ่มผู้อนุรักษ์ฟักทองไชน่านานในชุมชนพื้นที่จังหวัดน่านต่อไป

5. ลักษณะสำคัญของพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น

- 5.1 ลักษณะลำต้น : ลำต้นสีเขียว เป็นเถาเลื้อย
- 5.2 ลักษณะใบ : ใบเดี่ยว รูปหัวใจเหลี่ยม ใบแก่สีเขียว ลักษณะขอบใบมีรอยหยักปานกลาง
- 5.3 ลักษณะดอก : ดอกเพศเมีย มีสีเหลือง มีความยาวกลีบเลี้ยง ประมาณ 2.8 ซม.
มีความยาวกลีบดอก ประมาณ 7.3 ซม.
ดอกเพศผู้ มีสีเหลือง มีความยาวกลีบเลี้ยง ประมาณ 1.7 ซม.
มีความยาวกลีบดอก ประมาณ 5.6 ซม.
- 5.4 ลักษณะผล : ผลรูปรีกว้างทางแนวนอน รูปร่างขั้วผลมีรอยปุ่มเล็กน้อย รูปร่างก้นผลแบน มีร่องผล สีหลักของผิวมีสีน้ำตาลปนส้ม สีที่สองของผิวผลมีสีเขียว สีหลักของเนื้อ มีสีเหลือง
- 5.5 ลักษณะสำคัญอื่นๆ : สีเนื้อนึ่งสุกมีสีเหลืองปนเขียว (สีเขียวขี้ม้า)

ภาพประกอบพืชของพันธุ์ไข่นำนาน 1

ใบแก่

ดอก

ผลสุกแก่

รูปร่างตัดตามยาว

สีเนื้อนิ่งสุก

รายละเอียดคำขอจดทะเบียนพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่นของฟักทองพันธุ์ไชน่านาน 2

ฟักทอง (*Cucurbita moschata* Duchesne)

1. เลขที่คำขอ : 005/2567 วันที่ยื่นคำขอ : 27 มิถุนายน 2567

2. ชื่อผู้ขอ : นายอรุณ พรหมภีระ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบัวใหญ่

ในนามชุมชนฟักทองไชน่านาน

3. ชื่อพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น : ไชน่านาน 2

4. รายละเอียดที่มาของพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น :

ชุมชนฟักทองไชน่านาน ได้มีการเก็บรวบรวมพันธุ์และใช้ประโยชน์จากฟักทองไชน่านานมากกว่า 50 ปี ต่อมาในปี 2562 ชุมชนฟักทองไชน่านาน จังหวัดน่าน ร่วมกับ สถาบันวิจัยเทคโนโลยีเกษตร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ร่วมกับ สถาบันการจัดการเทคโนโลยีและนวัตกรรมเกษตร (สท.) สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) เกษตรกรผู้ปลูกฟักทองจังหวัดน่าน ได้รวบรวมพันธุ์ฟักทองคอกทอด ฟักทองพันธุ์ไชน่า จำนวน 37 สายพันธุ์ ของจังหวัดน่าน และร่วมกันคัดเลือกลักษณะฟักทองพันธุ์ไชน่า ที่มีลักษณะตรงตามพันธุ์ดั้งเดิมมากที่สุดได้ 1 สายพันธุ์ คือ ฟักทองพันธุ์ไชน่า เบอร์ 6 (CM0420-1) มีลักษณะ เนื้อหนา สีเนื้อเหลืองเขียว ค่าเฉลี่ยน้ำหนักผล 3.7 กิโลกรัม ลักษณะผลกลมแป้น เมื่อวันที่ 22 ตุลาคม 2562 ณ วิทยาลัยชุมชนกลุ่มเกษตรอินทรีย์ตำบลบัวใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดน่าน

จากนั้น ระหว่างเดือนตุลาคม 2563 ถึง กุมภาพันธ์ 2564 ได้นำฟักทองพันธุ์ไชน่า เบอร์ 6 (CM0420-1) คัดเลือกสายพันธุ์ ชั่วที่ 1 ณ แปลงของนางสาวหทัยภัทร ชูศรีทอง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน โดยนำฟักทองพันธุ์ไชน่า เบอร์ 6 (CM0420-1) ปลูกจำนวน 50 ต้นต่อสายพันธุ์ คัดเลือกต้นที่สมบูรณ์และมีดอกเพศเมียดอก ทำการผสมตัวเองในต้นที่คัดเลือก จำนวน 2-3 ดอกต่อต้น เก็บเกี่ยวผลผลิตได้ 50 ผล คัดเลือกผลที่สมบูรณ์ และมีลักษณะตรงตามพันธุ์ที่ต้องการ จำนวน 2 เบอร์ จึงจัดเตรียมเมล็ดเพื่อปลูกคัดเลือกพันธุ์ฟักทองพันธุ์ไชน่านาน เบอร์ 1 และพันธุ์ไชน่านาน เบอร์ 2 ปลูกในชั่วที่ 2 ต่อไป

การพัฒนาปรับปรุงพันธุ์ฟักทองพันธุ์ไชน่านาน 2

ทำการปลูกคัดเลือกฟักทองพันธุ์ไชน่านาน เบอร์ 2 ชั่วที่ 2 ณ แปลงของนางสาวหทัยภัทร ชูศรีทอง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน ระหว่างเดือนสิงหาคม ถึง ธันวาคม 2564 ปลูกจำนวน 50 ต้นต่อสายพันธุ์ คัดเลือกต้นที่สมบูรณ์และมีดอกเพศเมียดอก ทำการผสมตัวเองในต้นที่คัดเลือก จำนวน 2-3 ดอกต่อต้น เก็บเกี่ยวผลผลิตได้ 50 ผล คัดเลือกผลที่สมบูรณ์ และมีลักษณะตรงตามพันธุ์ที่ต้องการ และจัดเตรียมเมล็ดเพื่อปลูกคัดเลือกพันธุ์ในชั่วที่ 3 ต่อไป และจากการประชุมหารือร่วมกันของกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดน่าน เมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2564 ได้ร่วมกันตั้งชื่อฟักทองว่าพันธุ์ไชน่านาน 2

ทำการปลูกคัดเลือกฟักทองพันธุ์ไชน่านาน 2 ช่วงที่ 3 ณ แปลงของนางสาวหทัยภัทร ชูศรีทอง อำเภอนาน้อย จังหวัดน่าน ระหว่างธันวาคม 2564 ถึง เมษายน 2565 ปลูกจำนวน 50 ต้นต่อสายพันธุ์ จากนั้นคัดเลือกต้นที่สมบูรณ์และมีดอกเพศเมียดก ทำการผสมตัวเองในต้นที่คัดเลือก จำนวน 2-3 ดอกต่อต้น เก็บเกี่ยวผลผลิตได้ 50 ผล คัดเลือกผลที่สมบูรณ์ และมีลักษณะตรงตามพันธุ์ที่ต้องการ และจัดเตรียมเมล็ดเพื่อปลูกคัดเลือกพันธุ์ในช่วงที่ 4 ระหว่างเดือนกรกฎาคม ถึง ตุลาคม 2565

ทำการปลูกคัดเลือกฟักทองพันธุ์ไชน่านาน 2 ช่วงที่ 4 ณ แปลงของนางสาวหทัยภัทร ชูศรีทอง อำเภอนาน้อย จังหวัดน่าน ระหว่างกรกฎาคม ถึง ตุลาคม 2565 ปลูกจำนวน 50 ต้นต่อสายพันธุ์ คัดเลือกต้นที่สมบูรณ์และมีดอกเพศเมียดก ทำการผสมตัวเองในต้นที่คัดเลือก จำนวน 2-3 ดอกต่อต้น เก็บเกี่ยวผลผลิตได้ 50 ผล คัดเลือกผลที่สมบูรณ์ และมีลักษณะตรงตามพันธุ์ที่ต้องการ และจัดเตรียมเมล็ดเพื่อปลูกคัดเลือกพันธุ์ในช่วงที่ 5 ระหว่างเดือนธันวาคม 2565 ถึง เมษายน 2566

ทำการปลูกคัดเลือกฟักทองพันธุ์ไชน่านาน 2 ช่วงที่ 5 ณ แปลงของนางสาวหทัยภัทร ชูศรีทอง อำเภอนาน้อย จังหวัดน่าน ระหว่างเดือนธันวาคม 2565 ถึง เมษายน 2566 ปลูกจำนวน 50 ต้นต่อสายพันธุ์ คัดเลือกต้นที่สมบูรณ์และมีดอกเพศเมียดก ทำการผสมตัวเองในต้นที่คัดเลือก จำนวน 2-3 ดอกต่อต้น เก็บเกี่ยวผลผลิตได้ 50 ผล คัดเลือกผลที่สมบูรณ์ และมีลักษณะตรงตามพันธุ์ที่ต้องการ จึงตั้งชื่อพันธุ์ว่า “ฟักทองพันธุ์ไชน่านาน 2”

ทำการปลูกฟักทองไชน่านาน 2 ช่วงที่ 6 ณ แปลงของนางสาวหทัยภัทร ชูศรีทอง อำเภอนาน้อย จังหวัดน่าน ระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2566 ถึง มีนาคม 2567 จำนวน 400 ต้น เพื่อผลิตเมล็ดพันธุ์สำหรับขยายเมล็ดพันธุ์ปลูกในชุมชนกลุ่มผู้นุรักษ์ฟักทองไชน่านานในชุมชนพื้นที่จังหวัดน่านต่อไป

5. ลักษณะสำคัญของพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น

- 5.1 ลักษณะลำต้น : ลำต้นสีเขียว เป็นเถาเลื้อย
- 5.2 ลักษณะใบ : ใบเดี่ยว รูปหัวใจเหลี่ยม ใบแก่สีเขียว ลักษณะขอบใบมีรอยหยักปานกลาง
- 5.3 ลักษณะดอก : ดอกเพศเมีย มีสีเหลือง มีความยาวกลีบเลี้ยง ประมาณ 3.0 ซม.
มีความยาวกลีบดอก ประมาณ 7.0 ซม.
ดอกเพศผู้ มีสีเหลือง มีความยาวกลีบเลี้ยง ประมาณ 2.5 ซม.
มีความยาวกลีบดอก ประมาณ 6.0 ซม.
- 5.4 ลักษณะผล : ผลรูปกลมแป้น รูปร่างหัวผลมีรอยปุ่มเล็กน้อย รูปร่างก้นผลแบน
มีร่องผล สีหลักของผิวมีสีน้ำตาลปนส้ม สีที่สองของผิวผลมีสีส้ม
สีหลักของเนื้อ มีสีเหลือง
- 5.5 ลักษณะสำคัญอื่นๆ : สีเนื้อนิ่งสุกมีสีเหลืองปนเขียว (สีเขียวขี้ม้า)

ภาพประกอบพืชทองพันธุ้ไข่เน่านาน 2

ใบแก่

ดอก

ผลสุกแก่

รูปร่างตัดตามยาว

สีเนื้อนึ่งสุก